

Vörös Csillagok – A Rákosi-korszak szórakoztatóipara és a szocialista revük

Különleges hangulatú kamarakiállítás a Színháztörténeti Tárban

2019. március 19-től október 12-ig volt látható a Színháztörténeti Tárból katalógusfolyosóján az a kiállítás, melynek külsős kurátora a nemzeti könyvtárban már hosszú ideje kutatásokat folytató és számos népszerű programunkban is közreműködő fiatal kutató és kreatív alkotó, Molnár Dániel volt. A kiállítás témáját az ő doktori (PhD) disszertációjának tárgya adta, s az annak alapján a Ráció Kiadónál az év elején megjelent kötet.

A szinte már feledett, bár az úgynevezett félmúlt kultúrtörténetéhez tartozó korszak és téma „színháztörténeti-filológiai szempontból” talán az utolsó pillanatban került Molnár Dániel tudományos érdeklődésének fókuszába, amikor még beszélhetett a háború előtti varieték, illetve az 1945 és 1951 közti évek átalakuló szórakoztatóipara színpadi és nézőtéri tanúival, s gyűjteményünkben föltárhatta ennek a közel egy évtizedes történetnek a dokumentumait. Doktori kutatásai során Molnár Dániel saját gyűjteménye is számos ajándékba kapott vagy hagyatékból megszerzett képpel, színlappal, személyes dokumentummal, kéziratokkal és levéllel gyarapodott.

A téma tudományos földolgozása után a kurátor célul tűzte ki, hogy (részint kötete propagálására is szolgáló) népszerű kiállítást hozzon létre, amely (ismét) összekötheti a színpadi alkotók emlékeit a közönségével, a tudományos, archívumi kutatás eredményeinek közzétételét a történelem, a színház története iránt érdeklődő közönség kíváncsiságának kielégítésével. Kamarakiállításunk éppen ezt tette meg sikeresen.

A kiállítás grafikai elemeit megtervező és nagyrészt digitálisan kivitelező, illetve a téma és a tárlat sajtóbeli népszerűsítéséből, ismertetéséből is oroszlánrészt vállaló fiatal kutató koncepciója szerint készült el a folyosó tételeit is hasznosító, azokat egységes látványtervvel kiegészítő, három tárlót megtöltő kamarakiállítás. Az 1940–50-es évek fordulóját megidéző hangulatelémek – a vörös transzparenszek és kárpitok, a látogatókat fogadó hirdetőoszlopok –, illetve az eredeti és másolatban kiállított fényképek,

színlapok, iratok, levelek hatásosan, ugyanakkor a történeti arányoknak megfelelően emlékeztettek a Rákosi-korszakra. Arra az időszakra, mikor a korábban (a közönségigény és a különböző színpadi műfajok szerint) differenciált színpadi szórakoztatás a (kulturál)politika új morális és gazdasági elvárásaival szembekerülve új működési módokat, új művészi irányokat igyekezett találni. Az intézményi kísérletek ugyan néhány esztendő alatt kudarcba fulladtak, de a közönség szórakoztatásának és a humornak új, korszerű, illetve a politikai befolyásolás szándékát kijátszó formái mégis beépültek a hazai „létező szocializmus” következő évtizedeinek kulturális életébe – a politikai kabaré új hullámainál a televíziós revükön át a zenés vígjátékok és az operettek minőségi előadásáig.

A kiállítás megnyitóján a korszakban kezdő asszisztens, majd a szórakoztató színházi és televíziós műsorok ma már visszavonult rendezője, Gyökössy Zsolt kalauzolta a közönséget a múltban. 2019. május 9-én mutattuk be Molnár Dániel könyvét, a kiállítás zárását megelőző napon pedig finisszázst rendeztünk, melyen a kurátor különleges tárlatvezetést tartott, eddig nyilvánosan be nem mutatott dokumentumokat is a közönség elé tárva.

Sirató Ildikó

sirato.ildiko.at.oszk.hu

